

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Městský soud v Praze jako soud odvolací rozhodl v senátu složeném z předsedy senátu JUDr. Petra Hübnera a soudců JUDr. Ivy Březinové a Mgr. Markéty Jiráskové ve věci žalobkyně: **Pavla Ř., nar. xxx**, trvale bytem xxx, xxx, t.č. xxx, xxx, zast. Mgr. Emilem Doleželem, advokátem se sídlem Praha 8, Sokolovská 32/22, proti žalované: **Česká republika – Ministerstvo vnitra**, se sídlem Praha 7, Nad Štolou 936/3, **o zapl. 381.151,- Kč s přísl.**, o odvolání účastníků proti rozsudku Obvodního soudu pro Prahu 7 ze dne 24.6.2016, č.j. 52 C 589/2014-24,

t a k t o :

- I. Rozsudek soudu I. stupně se ve vyhovujícím výroku pod bodem I. **m ě n í** tak, že žaloba o zaplacení částky 376.915,80 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 30. 11. 2014 do zaplacení **s e z a m í t á**.
- II. Žalované se n e p ř i z n á v á náhrada nákladů řízení před soudy obou stupňů.

O d ů v o d n ě n í

Napadeným rozsudkem soud I. stupně výrokem I. uložil žalované povinnost zaplatit žalobkyni částku 376.915,80 Kč se zákonným úrokem z prodlení od 30.11.2014 do zaplacení, do 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku, výrokem II. žalobu co do částky 4.235,20 Kč s příslušenstvím zamítl a výrokem III. nepřiznal žalobkyni náhradu nákladů řízení.

Takto soud rozhodl o žalobě, kterou se žalobkyně domáhala po České republice náhrady škody dle zák. č. 82/1998 Sb. s tím, že jí vznikla škoda v souvislosti nesprávným úředním postupem žalované, který spatřovala v tom, že v Centrální evidenci obyvatel týkající se otce žalobkyně Pavla R. nebyla uvedena jako jeho dcera, ačkoliv jej má zapsaného

v rodném listu. Neúčastnila se tedy v roce 2005 dědického řízení po něm a byla tak zkrácena o možnost získat dědický podíl ve výši $\frac{1}{4}$ z čisté hodnoty dědictví ve zjištěné částce 1,524.606,- Kč. Její nárok vůči ostatním dědičkám je již promlčen. Svůj nárok uplatnila u žalované v květnu 2014, žalovaná nárok neuznala.

Žalovaná navrhlá zamítnutí žaloby, a to zejména proto, že v daném případě chybí nesprávný úřední postup. Žalovaná poskytuje jako správce informačního systému evidence obyvatel ve smyslu § 8 odst. 1 zák. č. 133/2000 Sb. pouze ty údaje, které ve svých dostupných evidencích vede. Systém evidence obyvatel byl budován od 80. let minulého století na základě přihlašovacích lístků vyplněných občany v souvislosti se sčítáním lidu a děti byly připisovány na přihlašovací lístky matek, proto jsou u osob mužského pohlaví narozených před rokem 1950 v rámci dědického řízení prověřovány všechny manželky dle přihlašovacích lístků vedených v manuální evidenci. Žalobkyně se však narodila mimo manželství a má jiné rodné příjmení než její otec.

Soud po provedeném dokazování vyšel ze zjištění, že zůstavitel Pavel R., nar. xxx, zemřel dne xxx bez zanechání závěti; čistá hodnota dědictví činila 1,524.606,- Kč a byla rovným dílem rozdělena mezi dcery zůstavitele Michaelu B., Moniku a Evu R. jako dědičky ze zákona, odměna notáře činila 16.942,50 Kč. Usnesení nabylo právní moci dne 29.12.2005. Ve výpisu z Centrální evidence obyvatel ze dne 2.3.2005 byly jako děti zůstavitele uvedeny pouze výše uvedené tři dcery. Z rodného listu Obvodního úřadu pro Prahu 8 ze dne 23.7.1997 soud zjistil, že jako otec žalobkyně je uveden Pavel R., nar. xxx. Žalobkyně uplatnila u žalované nárok na náhradu škody podáním ze dne 27.5.2014, ale žádosti nebylo vyhověno přípisem ze dne 23.10.2014.

Na základě těchto zjištění dospěl soud I. stupně k závěru, že žalovaná odpovídá žalobkyni za škodu dle § 3 a zejména § 13 zák. č. 82/1998 Sb., neboť v době, kdy zemřel otec žalobkyně Pavel R., a v době, kdy bylo projednáváno dědictví po něm, konkrétně ke dni 2.3.2005, neevidovala žalovaná ve svém informačním systému evidence obyvatel žalobkyni jako jeho dceru, v důsledku čehož nebyla žalobkyně zahrnuta mezi zákonné dědice po jmenovaném a přišla tak o možnost nabýt čtvrtinový podíl na dědictví, ze kterého by musela zaplatit čtvrtinu odměny notáře ve výši 4.235,20 Kč. Žalovaná nese odpovědnost ve smyslu § 8a odst. 1 zák. č. 133/2000 Sb. za přesnost údajů v informačním systému tak, jak byly pro žalovanou zjistitelné, a to minimálně ke dni „platnosti“ novely, která tuto odpovědnost žalované v rámci zákona o evidenci obyvatel zakotvila, tj. ke dni platnosti zák.č. 53/2004 Sb. Toto ustanovení bylo vloženo do zák.č. 133/2000 Sb. asi čtyři roky poté, co byl vydán, a lze tedy očekávat, že za tuto dobu již musel být vytvořen evidenční systém souladný s matrikami a jinými zapisovateli, aby mohla být takováto odpovědnost státu uložena. Mělo být zjištěno, že u žalobkyně je jako vazební rodič evidována pouze matka, úkolem žalované bylo ověřit, zda příslušná matrika neeviduje i otce žalobkyně. V tom soud I. stupně spatřoval nesprávný úřední postup žalované jako správkyně informačního systému evidence obyvatel s přímou odpovědností za správnost údajů, v jehož důsledku nebyl žalobkyni přiznán její zákonný podíl na dědictví. Vzhledem k tomu, že žalobkyně se o smrti otce dozvěděla až v roce 2014, uplynula jí tříletá promlčecí lhůta ve smyslu § 101 obč. zák. s počátkem běhu dle § 105 zákona k uplatnění jejích práv jako oprávněného dědice vůči ostatním dědičkám po zůstaviteli dle § 485 obč. zák. Žalobkyni vznikla škoda představující onen nezískaný podíl v žalobkyní uplatněné výši 381.151,- Kč, od kterého je třeba odečíst podíl žalobkyně na povinnosti dědice zaplatit odměnu notáře ve výši 4.235,20 Kč. Škoda činí 376.915,80 Kč, proto v tomto rozsahu soud žalobě vyhověl, co do částky 4.235,20 Kč žalobu jako nedůvodnou zamítl, když žalobkyni přiznal i zákonné úroky z prodlení.

Výrok o nákladech řízení odůvodnil dle § 150 o. s. ř., když důvody zvláštního zřetele hodné seznal v tom, že pokud se žalobkyně o smrti svého otce dozvěděla až devět let po jeho smrti, dokazuje to skutečnost, že mezi nimi nebyl navázán faktický vztah jako mezi dcerou a otcem a že žalobkyně případně nevyvinula potřebnou aktivitu k možnému založení takového vztahu, kterému se její otec určitě nebránil, pokud ji v jejích osmnácti letech sám vyhledal. Skutečnost, že potomek neposkytl zůstaviteli potřebnou pomoc v nemoci ve stáří a v jiných závažných případech a neprojevoval o zůstavitele opravdový zájem, spojuje občanský zákoník dokonce s možností vydědění takového potomka. Pokud by mezi žalobkyní a otcem existoval citový vztah, byť třeba doslechový, zajisté by se o jeho smrti dozvěděla a mohla by tak zabránit škodě.

Rozsudek napadli včasným odvoláním oba účastníci řízení.

Žalovaná podala odvolání do vyhovujícího výroku o věci samé a nesouhlasila s názorem soudu, že žalovaná nese odpovědnost ve smyslu § 8a odst. 1 zák. č. 133/2000 Sb. za přesnost údajů v informačním systému, neboť v době, kdy probíhalo dědické řízení po Pavlu R., nar. xxx, otci žalobkyně, byly notáři dálkovým přístupem poskytnuty vazební osoby vedené u Pavla R., tj. jeho tři děti vyjmenované v usnesení Obvodního soudu pro Prahu 6. U osob mužského pohlaví s roky narození 1950 a níže jsou vždy prověřovány všechny manželky a zapsané děti na přihlašovacích listcích k trvalému pobytu manželek, tj. v tzv. manuální evidenci. Stejně tomu bylo u výše jmenovaného. Žalobkyně se narodila mimo manželství a z doslovného výpisu z matriční knihy narození vyplývá, že do matriky bylo zapsáno určení otcovství. Je zřejmé, že v době uznání otcovství nebyla žalobkyně navázána jako vazební osoba k otci a nebylo možno ji dohledat jako osobu vazební k zůstaviteli, a to ani dle rodného příjmení otce. V projednávaném případě nebyly zjištěny skutečnosti, na jejichž podkladě lze učinit závěr, že v činnosti žalované došlo k nesprávnému úřednímu postupu či k existenci nezákonného rozhodnutí, nebyla splněna již první podmínka k náhradě škody ze strany státu. Žalobkyně pak neudržovala se svým otcem po dobu celého svého života takové vztahy (resp. vztahy žádné), které by ji v souladu s dobrými mravy opravňovaly požadovat podíl na jeho majetku. Jestliže za této situace soud I. stupně uznal nárok žalobkyně důvodným, je tento výklad a aplikace právního předpisu ve smyslu § 2 odst. 3 obč. zák. v rozporu s dobrými mravy. Navrhla, aby odvolací soud změnil rozsudek soudu I. stupně tak, že žalobu zamítne, případně aby věc vrátil soudu I. stupně k dalšímu řízení.

Odvolání žalobkyně směřuje proti výroku o náhradě nákladů řízení pod bodem III. Nesouhlasí s aplikací § 150 o. s. ř. a se závěrem soudu I. stupně, že škodu měla spoluzavinit, proto musí hradit náklady svého zastoupení sama. Nelze ji vinit z toho, že ji otec jako dítě zavrhl a upřednostnil jiné své děti. Vyhledal ji pouze v osmnácti letech, předtím jako dítě nemohla tuto skutečnost zvrátit, což se přeneslo i do dospělého věku. Otec si na druhou stranu zjevně přál, aby po něm něco zdědila, neboť nesepsal závěť ani žádnou listinu o vydědění. Zdůraznila též, že je osobou bez příjmu, bez majetku, bez vlastního bydlení, závislou na pomoci rodiny a státu, což doložila. Navrhla, aby odvolací soud změnil napadený výrok o nákladech a byla jí přiznána jejich náhrada v celkové výši 36.380,80 Kč.

Žalobkyně v písemném vyjádření k odvolání žalované uvedla, že nesprávný úřední postup žalované byl prokázán a žalovaná nemůže svalovat vinu na notáře, který se oprávněně domníval, že v té době je již evidence obyvatel vedena žalovanou dostatečně přesně, aby se o její výstupy mohl bez dalšího opřít. Za nepřipadnou a v rozporu s dobrými mravy pak shledávala námitku žalovaného, že žaloba je v rozporu s dobrými mravy proto, že žalobkyně

neudržovala se svým otcem za jeho života takové vztahy, které by ji opravňovaly požadovat podíl na jeho majetku. Dědické právo patří mezi základní subjektivní ústavní práva, je odvozeno od základního práva vlastnit majetek a v žádném případě nelze posuzovat, zda žalobkyni dle jejího vztahu s otcem vůbec vzniklo právo podíl na dědictví požadovat. Protože stát svým nesprávným úředním postupem způsobil, že žalobkyně byla z dědického řízení zcela vynechána, a byla také prokázána příčinná souvislost mezi tímto nesprávným úředním postupem a škodou, je žaloba zcela po právu.

Z podnětu podaných odvolání přezkoumal odvolací soud napadený rozsudek v rozsahu odvoláními napadeném (§ 212, § 212a o.s.ř.) a poté, co účastníky odvolacího řízení seznámil s tím, že přezkum rozsudku zaměří na existenci příčinné souvislosti mezi vznikem tvrzené škody a označeným nesprávným úředním postupem s ohledem na subsidiární povahu odpovědnosti státu za škodu ve smyslu zák. č. 82/1998 Sb., dospěl k závěru, že odvolání žalované je důvodné.

Žalobkyně doplnila, že evidenci obyvatel používají státní orgány ke své činnosti a že žalovaná tak odpovídá za správnost a úplnost evidence. Žalované byla dána dostatečně dlouhá doba, aby uvedla evidenci do pořádku. Nelze vinit notáře, že nepátral po dalších potomcích zemřelého a vyšel z výpisu z CEO. Žalobkyně se o smrti otce dozvěděla až po devíti letech, její nárok byl vůči ostatním dědičkám promlčen a promlčená pohledávka již byla nevymahatelná. Za této situace nastupuje odpovědnost státu za škodu.

V projednávaném případě se žalobkyně domáhala náhrady škody proti státu, která jí měla být způsobena při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem ve smyslu zák. č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem a o změně zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád – dále jen „zákon“). Nesprávný úřední postup pak spatřovala v tom, že ministerstvo vnitra ji v Centrální evidenci obyvatel neuvedlo jako jednu z dcer zůstavitele, proto s ní nebylo jako s dědičkou jednáno a dědictví připadlo zbývajícím dcerám zůstavitele.

Při přezkoumání věci vyšel odvolací soud ze skutkových zjištění soudu I. stupně, která považoval za dostačující pro právní posouzení věci, zejména že otec žalobkyně zemřel dne xxx bez zanechání závěti, že dle usnesením Obvodního soudu pro Prahu 6 sp.zn. 26 D 368/2005 byla čistá hodnota dědictví určena částkou 1,524.606,- Kč, která byla rovným dílem rozdělena mezi dcery zůstavitele Michaelu B. a Moniku a Evu R. jako dědičky ze zákona, a že žalobkyně nebyla uvedena v Centrální evidenci obyvatel jako další dcera zůstavitele, proto s ní nebylo v dědickém řízení jednáno. Usnesení o dědictví nabylo právní moci dne 29.12.2005. V rodném listě žalobkyně je jako otec žalobkyně – uvedené v něm pod příjmením „P.“ – uveden Pavel R., nar. xxx.

Podle § 5 zákona stát odpovídá za podmínek stanovených tímto zákonem za škodu, která byla způsobena a) rozhodnutím, jež bylo vydáno v občanském soudním řízení, ve správním řízení, v řízení podle soudního řádu správního nebo v řízení trestním, b) nesprávným úředním postupem.

Dle § 13 zákona odpovídá stát za škodu způsobenou nesprávným úředním postupem. Nesprávným úředním postupem je také porušení povinnosti činit úkon nebo vydat rozhodnutí v zákonem stanovené lhůtě. Nestanoví-li zákon pro provedení nebo vydání rozhodnutí žádnou lhůtu, považuje se za nesprávný úřední postup rovněž porušení povinnosti učinit úkon nebo

vydat rozhodnutí v přiměřené lhůtě. Právo na náhradu škody má ten, jemuž byla nesprávným úředním postupem způsobena škoda.

Stejně jako v jiných případech odpovědnosti za škodu je předpokladem odpovědnosti státu za škodu porušení právní povinnosti, případně zákonem kvalifikovaná událost vyvolávající škodu, existence škody a příčinná souvislost mezi porušením právní povinnosti a vznikem škody. Jestliže některý z těchto předpokladů chybí, odpovědnost za škodu nemůže vzniknout. Odpovědnost státu za škodu je odpovědností objektivní a nelze se jí zprostit. Nastupuje však pouze za podmínek stanovených zákonem č. 82/1998 Sb.

Dle ustálené judikatury Nejvyššího soudu i Ústavního soudu ČR (viz např. rozsudek Nejvyššího soudu sp.zn. 25 Cdo 2601/2010 a mnohé další, publikované na www.nsoud.cz) nárok na náhradu škody způsobené při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem ve smyslu zák. č. 82/1998 Sb. je zásadně nárokem subsidiárního charakteru, podmíněný tím, že se poškozený nemůže domoci nápravy jinak.

Dle § 485 odst. 1 obč. zák. zjistí-li se po projednání dědictví, že oprávněným dědicem je někdo jiný, je povinen ten, kdo dědictví nabyt, vydat oprávněnému dědici majetek, který z dědictví má, podle zásad o bezdůvodném obohacení tak, aby neměl majetkový prospěch na újmu pravého dědice.

V daném případě se žalobkyně mohla domoci vydání na ni připadajícího dědického podílu žalobou na ochranu oprávněného dědice dle § 485 obč. zák., podanou proti ostatním dědičkám zůstavitele, neboť tyto byly povinny jí dědictví v rozsahu připadajícím na žalobkyni vydat. Odpovědnost státu pak nastupuje až ve chvíli, kdy poškozený nemůže dosáhnout uspokojení své pohledávky vůči původnímu dlužníku. Sama skutečnost, že dle svého tvrzení se žalobkyně o smrti otce dozvěděla až po devíti letech, tedy po uplynutí tříleté promlčecí lhůty k podání předmětné žaloby na vydání dědictví, nemůže být přičítána případnému nesprávnému postupu státu (neuvedení osoby žalobkyně v CEO). Okolnost, že k promlčení nároku došlo v důsledku dlouhodobé absence osobního či jiného styku mezi žalobkyní a jejím otcem, je okolností subjektivního charakteru na straně žalobkyně. Skutečnost, že žalobkyně nemohla uplatnit svůj dědický nárok vůči ostatním dědicům před uplynutím promlčecí lhůty, je tak primárně důsledkem absence běžného kontaktu žalobkyně s jejím otcem (kdy by se jinak při běžném chodu věcí o jeho smrti a dědickém řízení včas dověděla), nikoli důsledkem případného nesprávného postupu při evidenci osob v CEO. Příčinná souvislost mezi případným nesprávným úředním postupem státu a vzniklou škodou tak dle názoru odvolacího soudu chybí a subsidiární odpovědnost státu za škodu zde nenastupuje, neboť žalobkyně měla svůj nárok uplatnit vůči těm dědicům zůstavitele, kterým se dědictví po jejím otci dostalo. Za těchto konkrétních okolností nelze promlčení nároku žalobkyně vůči dědicům považovat za důvod vzniku subsidiární odpovědnosti státu za škodu dle zák. č. 82/1998 Sb.

V daném případě tedy není naplněn jeden z předpokladů pro odpovědnost státu za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci nesprávným úředním postupem, a to existence příčinné souvislosti mezi nesprávným úředním postupem státu a vzniklou škodou. Odvolací soud se proto již nezabýval posouzením, zda byly splněny zbývající dva předpoklady vzniku odpovědnosti státu, tj. zda a kdy na straně státu došlo k nesprávnému úřednímu postupu a zda vznikla žalobkyni škoda a v jaké výši, a rozsudek soudu I. stupně změnil dle § 220 odst. 1 o. s. ř. tak, že žalobu ve vyhovujícím výroku o věci samé zamítl.

Výrok o náhradě nákladů řízení před soudy obou stupňů je odůvodněn dle § 224 odst. 2 ve spojení s § 150 o. s. ř. Důvody zvláštního zřetele hodné pro nepřiznání náhrady nákladů řízení procesně úspěšné žalované spatřuje odvolací soud v sociálních a finančních poměrech žalobkyně, která má v péči tři nezletilé děti a všichni jsou od 10.11.2014 příjemci příspěvku na živobytí, dávky pomoci v hmotné nouzi. Těmto poměrům žalobkyně by dle názoru odvolacího soudu neodpovídalo, aby žalobkyni byla uložena povinnost nahradit žalované náklady tohoto řízení, přičemž v majetkových poměrech žalované se nepřiznání této náhrady nijak významně neprojeví.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **lze** podat dovolání k Nejvyššímu soudu prostřednictvím soudu I. stupně ve lhůtě dvou měsíců ode dne jeho doručení, avšak jen za splnění podmínek dle § 237 o. s. ř. - jestliže napadené rozhodnutí odvolacího soudu závisí na vyřešení otázky hmotného nebo procesního práva, při jejímž řešení se odvolací soud odchýlil od ustálené rozhodovací praxe dovolacího soudu nebo která v rozhodování dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena nebo je dovolacím soudem rozhodována rozdílně, anebo má-li být dovolacím soudem vyřešená právní otázka posouzena jinak.

V Praze dne 24. ledna 2017

JUDr. Petr Hübner, v. r.
předseda senátu

Za správnost vyhotovení:
Marta Vyhnalová